

Hur kunde det gå så snett i Älvsbyn?

Barn i Älvsbyn som skulle skyddas utsattes för risker. Kommuner där någonting går snett inom socialtjänstområdet kan få krisstöd av sin medlemsorganisation, SKR. Men de måste välja att tacka ja. I en situation där socialtjänsten inom överskådlig framtid kommer att behöva konsulter är det viktigt att ta referenser ordentligt, menar SKR:s sektionschef Åsa Furén-Thulin.

Den senaste tiden har vi genom media fått ta del av [en helt härresande följetong runt hanteringen av ett ärende där barn farit illa i Älvsbyn](#).

Några av ingredienserna är: konsult med högt arvode som samtidigt har heltidstjänst som chef i annan kommun, råder Älvsbyn att skyndsamt upphäva LVU, alltså en placering utan samtycke enligt lagen om vård av unga och stänga av de socialsekreterare som handlagt ärendet. Kommunen tar hem de placerade barnen till en familj där den biologiska pappan utreds av polisen för barnpornografibrott. Barnen hörs inte, rättsväsendet ingriper och barnen omhändertas igen. Annan extern utredare som tituleras "arbetsrättsjurist" (men är socionom med vidareutbildning) råder Älvsbyn att polisanmäla anställda. Politiker avgår.

SvT Norrbotten [citerar den 15 november Älvsbyns kommun](#) som på sin hemsida skriver *"En orsak till de missförhållanden som uppstod har att göra med att socialtjänsten inte tillräckligt kontrollerade att konsulterna hade tillräcklig kompetens"*.

I sin egen utredning konstaterar kommunen nu att man begick lagbrott då man tog hem barnen.

Ungefär [samtidigt stängs alla LVU-handläggare av i Gällivare](#), efter en visseblåsarankmälan. På inrådan av samma konsult som i Älvsbyn.

Det framgår av rapporteringen att en del i problemen är att det saknas socionomer med erforderlig kunskap och att ledarskapet haft stora brister.

Vad är det egentligen som händer? SocialPolitik frågar **Åsa Furén-Thulin**, chef för sektionen socialtjänst på SKR, Sveriges kommuner och regioner. *Ska inte ni stötta era medlemmar när det krisar?*

– Jo SKR har en stödfunktion, vi ringer upp kommuner och erbjuder hjälp när det händer något inom socialtjänstområdet. Det kan vara att vi ser i tidningen att något hänt. Då mejlar vi och ringer flera gånger. Vi förstår att både personal och politiker kan vara stressade i stunden så vi hör av oss upprepade gånger och erbjuder vårt stöd, säger Åsa Furén-Thulin.

Stödet kan handla om kommunikation till medborgare och internt i den egna organisationen. Kanske har kommunen gjort helt rätt men behöver hjälp att förmedla det. SKR erbjuder också juridisk hjälp och sakkunskap inom socialtjänstens hantverk samt kan bistå i rollen som arbetsgivare. Det kan bland annat handla om ifall de som varit inblandade i ett särskilt ärende ska jobba kvar med det, och hur kommunen i så fall ska stötta dem.

– Det är ett helt kit som vi erbjuder. Sedan måste kommunen tacka ja. De kan också välja att ta in externa konsulter och utredare om de vill.

Och vad har då Älvsbyn valt, har SKR stöttat där?

– Vi kan aldrig uttala oss om enskilda kommuner, säger Åsa Furén-Thulin.

Socialpolitik drar slutsatsen att Älvsbyn inte vänt sig till SKR eftersom de tagit in externa konsulter.

Men hur kan det då komma sig att konsulter anlitas, som redan haft uppdrag i andra kommuner och det leder till sådana här

rent katastrofala situationer där barns trygghet riskeras?

– Ja man behöver verkligen ta referenser. Konsulter kommer alltid att behövas när kommunerna inte kan få tag i personal. Det är ett väldigt hårt tryck på socialtjänstens enheter för barn och unga när vart tionde barn [anmäls enligt Socialstyrelsens rapport 2022](#). Det är en mycket större ökning än inom psykiatrin, men har blivit mindre uppmärksammat.

I Älvsbyn har kostnaderna för tre konsulter i det aktuella ärendet uppgått till nästan 2,4 miljoner kronor. Det akuta stödet, och uppföljning som SKR erbjuder kommunerna i socialtjänstfrågor kostar ingenting extra, det ingår redan i medlemsavgiften.

Den konsult som fakturerat Älvsbyn för ett heltidsuppdrag har samtidigt varit heltidsanställd som chef i annan kommun. Vad ger SKR kommunerna som arbetsgivare för råd när det gäller bisyssla, finns det några regler?

– Ja nu kan det ju vara så att det är en fantastiskt bra konsult, även om det inte ser ut att ha varit det i de aktuella fallen. Men i så fall kan naturligtvis arbetsgivaren göra upp så att någon kan ha en bisyssla. Om det inte finns socionomer som kan utreda anmälningar som gäller barn, då är det alltid en risk, vi får aldrig lägga ärenden på hög. Lagstiftningen har tidsgränser som måste hållas. En socialsekreterare måste också alltid göra en hemtagningsutredning innan barn tas hem från en placering, för att se vad barnen har för behov och om de överhuvudtaget ska flytta hem. Någon sådan gjordes aldrig i Älvsbyn.

Åsa Furén-Thulin är chef för sektionen socialtjänst på SKR, Sveriges kommuner och regioner. Foto: SKR

Vi är redan i en skakig situation för socialtjänsten, med desinformationskampanjer. Hur påverkar det som hänt allmänhetens förtroende?

– Det är jättetråkigt. Människor behöver ha tillit för att våga komma till socialtjänsten och ansöka om stöd och hjälp. Det pågår en otillåten påverkan gentemot socialtjänsten, men ingen ska behöva oroa sig. Det är väldigt, väldigt viktigt att hålla en dialog levande och att inte hamna i en tystnadskultur. Det handlar ytterst om att man vill förgöra demokratin. Då är det viktigt att som socialarbetare och chefer stå upp för den lilla människan och hela tiden föra dialog och vara nära medborgarna. LVU-beslut tar vi inte själva, det är förvaltningsdomstolen som tar beslut och de kan överklagas. Det måste vi förklara för gemene man. LVU är till för att skydda barn. Det är det yttersta skyddsnätet

Vad säger du om den kritik som framkommit mot Älvsbyns

hantering i samband med LVU-beslutet?

– Det man kritiserar är bland annat att det saknas delar i dokumentationen. Då ska man komma ihåg att man ändå fått igenom beslutet i förvaltningsdomstolen och att det också överklagades men höll. IVO, Inspektionen för vård och omsorg, granskar journaler och liknande och kritiserar ganska ofta att det inte står allting där. Det betyder inte att det är illa för barnen, man måste se vad som är resultatet för barnen. Har de det bra i skola, bra i familjehemmet, har de ett fungerande umgänge med ursprungsfamiljen? Ibland hinner man inte dokumentera i tid, det är bedömningsfrågor att annat kan vara viktigare.

Ska man vara rädd att bli socialarbetare i en kommun om man riskerar att bli avstängd och polisanmäld av sin egen arbetsgivare?

– Socialtjänsten är jättebra och står under en otrolig press. Socialarbetarna gör sitt yttersta för att möta medborgare och för att vi ska vara trygga. Det som hänt hör inte till det vanliga. Det är väldigt viktigt med hemtagningsutredningar. Att anställda blir avstängda händer ibland men det är ytterst få gånger som någon blir polisanmäld. Ingen ska vara rädd för att bli socialarbetare.

Det är det finaste jobb man kan göra där man kan göra positiv skillnad på riktigt!

Text: Anna Fredriksson